

ПРОБЛЕМИ ГОСПОДАРСЬКОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

У сфері господарсько-правових відносин явищем перманентного характеру є вчинення суб'єктами господарювання правопорушень.

Відповідно до норм господарського законодавства за вчинення учасниками господарських правовідносин правопорушень у сфері господарювання до суб'єкта, який вчинив таке правопорушення застосовується різноманітного роду санкції (заходи відповідальності). Теорія господарського права такі санкції визначає як окремий вид юридичної відповідальності, а саме господарсько-правову відповідальність.

В юридичній літературі зазначене поняття досліджується під різним кутом зору, що зумовлює неоднозначне ставлення до господарсько-правової відповідальності з боку науковців та практиків. Причин виникнення такого явища вкрай багато, але основними з них є такі: 1) багатопланове функціональне призначення господарсько-правової відповідальності в механізмі правового регулювання господарських відносин ; 2) відсутність єдиного законодавчого і доктринального підходу щодо встанов-

лення юридичного змісту цього змісту відповідальності; 3) різноманітність форм, в яких реалізується господарсько-правова відповідальність та виражаються її економічні наслідки; 4) широке коло суб'єктів господарсько-правової відповідальності та підстав її застосування; 5) відсутність чітко визначених законодавчих меж господарсько-правової відповідальності; 6) недостатній рівень правового регулювання особливостей господарсько-правової відповідальності в окремих видах господарських відносин, зокрема організаційно-господарських; 7) різноманітність поглядів щодо способів покладення господарсько-правової відповідальності. [5]

Господарсько-правова відповідальність базується на принципах, які знайшли своє формальне закріплення в ст. 216 Господарського кодексу України (далі – ГК України) і згідно з якими:

1) потерпіла сторона має право на відшкодування збитків незалежно від того, чи є застереження про це в договорі;

2) передбачена законом відповідальність виробника (продавця) за недоброякісність продукції застосовується також незалежно від того, чи є застереження в договорі;

3) сплата штрафних санкцій за порушення зобов'язання, а також відшкодування збитків не звільняють правопорушника без згоди другої сторони від виконання прийнятих зобов'язань в натурі;

4) у господарському договорі неприпустимі застереження щодо виключення або обмеження відповідальності виробника

(продавця) продукції.

Зі змісту принципів господарського законодавства можна дійти висновку, що господарська відповідальність загалом є матеріальною відповідальністю і за правопорушення у сфері господарювання до правопорушника застосовуються санкції майнового (економічного) характеру.

Окрему увагу слід звернути на те, що господарське законодавство закріплює з-поміж інших такий принцип, як повна майнова відповідальність аж до оголошення банкрутом (ч. 4. ст. 205 ГК України).

У ст. 238 ГК України мова йде про те, що до суб'єктів господарювання можуть бути застосовані уповноваженими органами державної влади або органами місцевого самоврядування адміністративно-господарські санкції, тобто заходи організаційно-правового або майнового характеру, спрямовані на припинення правопорушення суб'єкта господарювання та ліквідацію його наслідків.

Адміністративно-господарські санкції відрізняються від інших санкцій тим, що вони застосовуються за порушення норм у сфері господарювання, а не за порушення договірних зобов'язань; компетенцією щодо застосування таких санкцій мають органи державної влади та органи місцевого самоврядування, також: вони можуть бути застосовані виключно до суб'єктів господарювання; строки застосування таких санкцій передбачені законом (ст. 250

ГК України).

Таким чином, господарсько правова відповідальність, виходячи з її ознак та процедури застосування, за формою є юридичною, а за змістом – економічною, і застосовується у формі певної системи майнових (економічних) санкцій, передбачених або дозволених нормами господарського законодавства, і полягає у своєрідній реакції держави на правопорушення, що вчинені учасниками господарських відносин за порушення договірних та / або позадоговірних зобов'язань, і за яке законом чи договором передбачено застосування санкцій у встановленому порядку за відповідною процедурою. [3]

Отже, можемо дати наступне визначення господарсько-правової відповідальності – це застосування господарських санкцій, що здійснюється за допомогою державного примусу і виражається в суспільному осуді винного правопорушника і покладанні на нього додаткових обтяжень майнового характеру або позбавленні його суб'єктивного права.

Господарська санкція – це захід господарсько-правової відповідальності за порушення господарського законодавства, що покладається державою на правопорушника.

Для господарсько-правової відповідальності як інституту господарського права важливим є конкретизація правової природи господарських санкцій, які хоча і забезпечують окремі сфери господарювання, але потребують додаткового дослідження і

удосконалення. Це стосується, насамперед, таких адміністративно-господарських санкцій, які передбачені у Господарському кодексі України, але не знайшли свого відображення в інших законах.

Для удосконалення механізму застосування адміністративно-господарських санкцій необхідні насамперед повнота, несуперечність, чіткість формулювання вимог законодавства, забезпечених цими санкціями, а також підстав і порядку їхнього застосування.

Список літератури: 1. Конституція України. Прийнята Верховною Радою України 28 червня 1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1996. – № 30. – С. 141. 2. Господарський кодекс України від 16.01.2003р. // Відомості Верховної Ради України, - 2003. – № 18, № 19-20, № 21-22. – ст. 144. 3. Брагинский М. И., Витрянский В. В. Договорное право. Книга первая: Общие положения. – М., 2000. 4. Вінник О. М. Господарське право. Курс лекцій. – К.: Атіка, 2004. – С. 624 5. Господарське право: підручник / Д. В. Задихайло, В.М. Пашков, Р.П. Бойчук та ін.; за заг. ред. Д. В. Задихайла, В. М. Пашкова. – Х.: Право, 2012. – 696 с.

Bibliography (transliterated): 1. Konstytutsiia Ukrainy. Pryiniata Verkhovnoiu Radoiu Ukrainy 28 chervnia 1996 r. // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. – 1996. – № 30. – s. 141. 2. Hospodarskyi kodeks Ukrainy vid 16.01.2003r. // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy, – 2003. – № 18, № 19-20, № 21-22. – st. 144. 3. Brahynskiy M. Y., Vytrianskiy V. V. Dohovornoe pravo.

Knyha pervaia: Obshchye polozheniia. – M., 2000. 4. Vinnyk O. M. Hospodarske pravo. Kurs leksii. – K.: Atika, 2004. – s. 624
5. Hospodarske pravo: pidruchnyk / D. V. Zadykhailo, V. M. Pashkov, R.P. Voichuk ta in.; za zah. red. D. V. Zadykhaila, V. M. Pashkova. – Kh.: Pravo, 2012. – 696 s.

Вергун В. Г., Давидова В. О.

ПРОБЛЕМИ ГОСПОДАРСЬКОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Досліджується сутність, зміст та значення господарсько-правової відповідальності. Визначається сутність, правова природа і значення господарських санкцій. Особливу увагу приділено дослідженню правової природи адміністративно-господарських санкцій. Аналізуються характерні риси та види адміністративно-господарських санкцій.

Ключові слова: юридична відповідальність, відповідальність у сфері господарювання, санкції, господарські санкції, адміністративно-господарські санкції.

Verhun V. G., Davydova V. A.

PROBLEMS OF ECONOMIC RESPONSIBILITY IN UKRAINE

The nature, content and significance of economic and legal responsibility are examined. The essence, legal nature and significance of economic sanctions are determined. Special attention is paid to the study of the legal nature of administrative-economic sanctions. The characteristics and types of administrative-economic sanctions are analyzed.

Key words: legal liability, liability in the sphere of economic sanctions.

Вергун В. Г., Давыдова В. А.

ПРОБЛЕМЫ ХОЗЯЙСТВЕННОЙ ОТВЕТСТВЕННОСТИ В УКРАИНЕ

Исследуется сущность, содержание и значение хозяйственно-правовой ответственности. Определяется сущность, правовая природа и значение хозяйственных санкций. Особое значение уделяется исследованию правовой природы административно-хозяйственных санкций. Анализируются

характерные признаки и виды административно-хозяйственных санкций.

Ключевые слова: юридическая ответственность, ответственность в сфере хозяйствования, хозяйственные санкции, административно-хозяйственные санкции.

УДК 354

*Грабар Н. С.
м. Харків, Україна*

ВПЛИВ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД НА РОЗВИТОК ЗЕЛЕНОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

У сучасних умовах формування об'єднаних територіальних громад, розвиток зеленого туризму впливає на стабілізацію економічного розвитку сіл, забезпечення зайнятості сільського населення, їх виходу з соціально-економічної кризи, забезпечує демографічну стабільність. Зелений туризм в більшості країн світу розглядається як невід'ємна складова програми комплексного соціально-економічного розвитку об'єднаних територіальних громад. В Україні важливо швидко подолати відставання у розвитку зеленого туризму шляхом державного регулювання на рівні самоорганізації населення. Розвиток кожної окремої територіальної громади впливає на функціонування певних галузей місцевого самоврядування, в тому числі і зеленого